

SOKOLSKI GLASNIK

GLASILO SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Čuvajte Jugoslaviju!

Izlazi svakog petka • Godišnja pretplata 50 din. • Uredništvo i uprava Prestolonaslednikov trg 34 • Adresa za pošiljke: Poštanski fah 342 • Telefon uredništva 30-866 i 26-105, uprave 30-866 • Račun Poštanske štedionice br. 57-686 • Oglasi po ceniku •

Beograd, 29 decembar 1939

God. X • Broj 52

MINULA GODINA

Mnogi će kazati: pomenula se, nepovratna se!... I zaista, retko će se naci novinar u svetu, koji pri pravljenju bilansa prošle godine, neće imati mnogo osećanja: tonko teskih sukoba, toliko krvavih ratova, tonko strasnih pustosenja i mucnih žrtava, a konacni zbir, — najtamnija neizvesnost, bez i najmanjeg prozorčeta, koji bi, iz stare godine, otvarao vidike u novu, — nesto vedriju, mirniju, ili bar oduševljujuću...

Za nas Slovene je taj bilans naročito crn: krajnja nesloga, međusobno podizanje i pozivanje na stranu pomoć; a kao rezultat svega toga: dve slobodne slovenske države zbrisane sa geografske karte i vojnički podjarmijene.

Da se predamo, dakle, potpuno crnogledstvu i da zaključimo, da ceo svet, u apokaliptičnom metazu juri u kaos i u bezdan nasilja i mržnje, a za nas Slovene, da nema drugog izgleda nego da budemo igracka i pien u rukama drugin, — pa da apatično skrstimo ruke i da fatalistički čekamo konac?

Ne, — čak ni minula, zaista zlenuda godina, ne daje nam ni najmanje prava da tako sudimo, a još manje da tako delamo! Naprotiv, — bas ta minula godina, sa svim svojim teskim nedaćama, ali i neobicno dragocenim poukama, treba da nam dade još jaceg potstrebka, da se zlu odupremo, pa da i u njoj, tako miracnoj, i nemiljoj, potrazimo sveće i pozitivne momente, koji će nam pokazati, da se ponešto dobro ipak ocuvalo, i da je na mnogim mestima to dobro dalo otpora nasilju, što pokazuje da nade u bolja vremena nisu nikako izgubljene.

Pogledajmo u prvom radu sebe, i kazimo — ne bez zadovoljstva i opravdanog optimizma, — zar nismo mi još uvek tu, i kao nacija i kao država, — unatoč tolikih prorocanstava pesimista, koji su na prve glasove o svetskom ratu, skeptički oumahivali rukama i već videli požar i kod nas; i koji su na samu reč o unutarnjim promenama u državi, isto tako mrzovoljno govorili o »koncu Jugoslavije« i sličnom... Pa ipak, krvavi rat se vodi na tonkim stranama zemaljske kugle već mesecima, a od unutarnjih promena prošio je također prilično vremena, pa Jugoslavija živi još uvek u miru i posvećuje se brizi da taj mir iskorišti za unutrašnju konsolidaciju, za što jači otpor protiv opasnosti izvana, i da što uspešnije doskoči teskocama vremena.

Posve je prirodno da, u vremenima kada je tonkim narodima teško, ne može ni nama da bude dobro! Posledice rata u svetu osećaju se sve teže i kod nas, ne samo materijalne, nego i socijalne, moralne, pa i političke. Zaraćene strane imaju i kod nas suprotnih ciljeva, pa nam je minula godina donela, i te kakav protiv raznih zagranicnih propagandi, koje sve skupa ne vode nikakvog racuna o našim interesima, a kojima, svesno ili nesvesno, služe i poneke naše skupine, ili pojedinci. Medutim smo, i pored toga održali dobre veze sa svima državama, bliskim i dalekim i, ma koliko da se još uvek pronose glasovi o različitim opasnostima i planovima za bliski istok, nastojanja da se Balkan ocuva na miru, podvise se sa sviju strana.

Danas naravno, niko ne zna, kakvo će jutro da mu osvane; ali je bas zato, u takvim vremenima, već i to pozitivna činjenica, što smo bar bilans minule godine mogli da završimo bez požara u svojoj kući, i sa priličnim izgledima, da ćemo sve mere zasute za tu kuću moći za vremena preuzeti. Danas svaki dobiveni dan znači mnogo, čak i za velike države, a kamo li ne — jedna dobivena godina!

I na koncu konca, ako jugoslovenska misao danas nije bliža konačnoj pobedi, nego li na završetku prošle godine, nije ni dalje. A usudujemo se kazati, da je i blizak... To što su na koncu prošle godine negativne pojave bile zataškavane, ne znači da nisu postojale, u stvari teže nego li danas, — kad već i Dr. Maček, sa oduševljenjem govori o Strossmayeru i slovenstvu, i kad se navest, vraćanje Hrvata na jugoslovenstvo. A da i ne govorimo o činjenici, da — i pored svih neprilika — postoji već prilična razlika između avgusta ove godine i stanja na 31 decembra. Sve je to još, naravno, prilično daleko od stanja koje Sokolstvo smatra kao svoj ideal, i kome će ostati verno, ali nije ni tako crno, kao što je to moglo da izgleda.

Oprostimo se, dakle i od minule godine, bez mržnje i zle misli, ma koliko da je zla donela svetu i nama. Ako ni za što drugo, a ono za to, što nam je, pored zla, donela i toliko dužne pouke! Glasovi već stižu, da su te pouke koristile odnosu između Poljaka, Ceha i Slovaka, pa nećemo valjda ni mi, Srbi, Hrvati i Slovenci, da ostanemo slepi i gluhi... Naprotiv, — duboko smo ubeđeni, da će ta godina opšteg meteža i zla, na koncu konca ipak predstavljati prekretnicu, iza koje će nastati sretniji odnosi u čovečanstvu u opšte, pa i u našoj otadžbini, ojačanoj ubeđenjem, da sve zlo treba sa minulom godinom predati zaboravu, a da buduće godine treba izgrađivati na ljubavi i saradnji za zajedničku i moćnu Jugoslaviju.

Biti Soko, znači biti junak!

Progoni i nasilja, kojima su izložena naša braća u pojedinim krajevima nisu došla neočekivano. Sokolstvo je uvek imalo protivnika, baš zato jer vredi.

Medutim, ima nešto u šta se moramo zamisliti. Čim su osetila pojedina »braća«, da će progoni biti jači i da treba živavije borbe, pa i žrtava, da se izdrži, počela su da napuštaju naše redove. Mi ne žalimo za njima, jer konjunkturista Sokolstvo ne treba. Ali ima poneke braće, koja su se, da se tako izrazimo, prepala, pobegla iz naših redova, samo da zaštite sebe, svoju karijeru i porodicu. Učinili su to protiv svog uverenja, jer su u duši i dalje ostali verni sokolskoj misli.

Verujemo i znamo, da je takvoj braći i te kako teško, naročito činovnicima, koji mogu biti maltretirani premetajima, pa čak i otpuštanjem, zato što su Sokoli, — kao i braći sa sela, kojima mogu protivnici da unište imovinu, te da ih upropaste na sto raznih načina, a da i ne govorimo o fizičkim napadajima.

Pa ipak mislimo da ima jedno, na što svestan Soko ne bi smeo nikada da zaboravi, a to je, da je Sokolstvo viteška organizacija, i da su Sokoli borci za ideale, koji nikada ne bi mogli da pobede, kad nebi bilo žrtava i heroizma, zaboravljanja sebe i svojih ličnih interesa.

Kada kažemo, da se u borbi čovek mora žrtvovati, ne teramo nikoga da bez potrebe stiče slavu mučenika. Medutim, mi smo imali i imamo svetih primera, koji nisu ostali usamljeni i bez nasledovanja. Setimo se Sokola-heroja iz predratnih i ratnih vremena! Setimo se borbe i patnji Sokola pod austrougarskom vladavinom! Danas su živi toliki Sokoli i nacionalni borci, koji su zbog svog, nikad ne zatajenog uverenja, ležali u tamnicama i koji su ostali bez hleba i domovine. Sve su oni zaboravili, kada je bila u pitanju borba za ideju, koja je pesimistima onda još neostvarljivija izgledala, nego danas, kada se nalazimo u oslobođenoj Otadžbini. Pa kada naša braća, u tima težim danima, nisu klonula, nismo mi ni mi!

Mnogi misle da su prošla vremena heroizma i idealizma. Varaju se! Za beskičmenjake ona nisu nikada ni postojala, ali za prave Sokole, takva vremena nisu još prošla; oni ih sada proživljuju, oni ih se ne plaše, jer su svesni da će njihove žrtve uroditi plodom. Pojedinač nije ništa u Sokolstvu, on se daje i žrtvuje za celinu. On je idealista, ali i heroj, a Sokolstvo treba takvih heroja, koji veruju u sigurnu pobedu.

Dokaz, da takvih heroja ima, to su naša braća u Banovini Hrvatskoj. Da su tamo Sokoli bez borbenosti i odlučnosti, bez uverenja i heroizma, ne bismo imali više ni jedne jedinice, ni jednog člana u tim krajevima. A mi ih imamo, i to mnogo! Ostali su na poprištu, kao pravi Sokoli, pravi Jugosloveni, bez obzira da li su Hrvati ili Srbi, i to je najbolja zaloga da će pobediti.

J. M.

Jugoslovenskom Sokolstvu o Novoj godini!

Na osvit novog, 1940. godine, Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije upućuje upravama župa, društava i četa i celokupnom sokolском članstvu, naraštaju i deci bratske pozdrave sa željom da nam nova godina, pre i iznad svega, donese najveću sreću da svoju Otadžbinu vidimo i dalje moćnu i spremnu da se odhrve svim nedaćama i iskušenjima i da, kroz teške neizvesnosti koje nosi vreme, sačuva netaknutu slobodu i čast naroda, najdragoceniju tekovinu njegovih vekovnih borbi i mucnih stradanja.

Posvećujući, ovako, na ulasku u novu godinu, prvu misao Otadžbini, mi hoćemo da ona ostane od danas prva od svih naših briga, da nijednog trenutka ne napušta naš duh i da misao na Otadžbinu drži stalno budno našu pažnju za sve što se tiče njenog dobra i njene sudbine.

Ostavljamo godinu, koja je dodala jednoj slovenskoj tragediji još jednu, jednako bolnu i tesku, i koja je zadala udarce veri čoveka u velike ideale, pravde, čovečnosti i istine koji su nepromenjivi ideali Sokolstva. Danas, sa praga nove, 1940. godine, koja će možda biti od presudne važnosti za dalji razvoj događaja, upućujemo poziv Sokolstvu i čitavom narodu, svim dobrim sinovima ove zemlje, da poučeni iskustvom poslednjih godina i nadahnuti duhom nemara naše slobode, izdignu većnu ideju Otadžbine iznad svih malih i prolaznih interesa, da hitno i odlučno odstrane sve što ih deli i što im preči da svojom punom slogom vaskrsnu onu nesalomnu, veličanstvenu snagu koju je naš narod uvek, u velikim vremenima, nalazio u slozi i crpeo iz dubokih izvora narodne svesti i morala, njome svladavao sva iskušenja, pobeđivao sve svoje neprijatelje i njome pisao najsjanije stranice svoje istorije. Stoga je prva naša poruka čitavom narodu o novoj godini: Ujedinite se u jednoj misli — Otadžbina iznad svega!

Sokolstvo kao prethodnica svih dobrih narodnih stremljenja, kao organizacija posvećena samo žrtvi i nesebičnoj službi Otadžbini i najvišim ljudskim idealima, ima naročitu i izuzetnu odgovornu dužnost u ovom opštem velikom poslu. Da bi se dostojno odazvalo toj dužnosti, Sokolstvo treba, sad više nego

ikad, pregalaštva i oduševljenja svih svojih članova, čvrstine njihovih redova. Odano svojim večnim sokolским idealima, prožeto duhom svog naroda, svo predano izvršavanju velikih i malih dužnosti, nacionalnih i sokolških, Sokolstvo će moći da mirno i pouzdano krene u susret svim godadajima.

Poslednja previranja u Otadžbini koje Sokolstvo prati sa budnom i iskrenom željom da ona dođu do sretnog ishoda po interese naroda i Otadžbine, praćena su, nazalost, nastajama na ideolosko i organizaciono delo Sokolstva i stradanjima kojima su mnoga naša sokolska braća i sestre morali da plate svoju odanu službu ideji narodnog jedinstva i verno vršenje sokolških i nacionalnih dužnosti. Medutim ni to poslednje iskušenje kao ni podzemne akcije u službi tuđinskih interesa i ideologija, kojima je cilj da, rušeći najveća duhovna dobra naroda, dovedu do moralnog i društvenog rasula nacije i time do uništenja nacionalne države, — nisu mogle da pokolebaju sokolske redove niti da uzdrmaju našu veru u istinitost naših velikih sokolških ideja nego su dali nove i neoborive dokaze za njihovu spasonosnost i utvrdili još više našu odanost sokolским idealima.

Godinu 1940 obeležava za nas Sokole naročito još i ta značajna okolnost da je to poslednja godina u kojoj treba da dođu do punog ostvarenja zavetno preuzeti zadaci u Sokolškoj Petrovoj petoljetci, godina u kojoj treba da izvršimo i sve pripreme za veliki svesokolski slet u Beogradu 1941 godine koji će biti kruna naših napora u SPP.

Upućujući vam na naš pozdrav o Novoj godini ove reči i poruke koje nameće ozbiljnost vremena, Savez SKJ izražava tvrdju veru da će naš narod svojom visokom svesti i svojim zdravim instinktom prebroditi sve i najgore teskoće i da će Sokolstvo u idućoj godini dati novih i sjajnih dokaza svog patriotskog pregalaštva i poztvornosti u službi Kralju, Narodu i Otadžbini. S tom verom u sretnu sudbinu naše Otadžbine Jugoslavije, Savez vam želi

Sretnu novu godinu!
SAVEZ SOKOLA
KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

SVOJ BRAĆI SOKOLIMA I SVIMA NAŠIM VERNIM ČITAOCIMA I PRETPLATNICIMA, ČESTITAMO SRETNU NOVU GODINU, 1940!

ČESTITAMO IM JE SA ŽELJOM, DA IM DONESE SREĆU U SVEMU ŠTO VOLE I ŠTO RADE; —

A NAROČITO U ŠIRENJU JUGOSLOVENSKE MISLI I U JAČANJU JUGOSLAVIJE; —

TE DA BUDU ŠTO UREDNIJI U PLAĆANJU PRETPLATE I U NALAŽENJU NOVIH PRETPLATNIKA ZA »SOKOLSKI GLASNIK«!

ZIMSKI CIKLUS
SOKOLSKIH RADIO PREDAVANJA
4 januara: Miloš Stanojević (Petrovgrad): Sokolstvo i narodne vrline;
18 januara: Kadesnikov Nikola (Be-

ograd): Žena i porodica u ruskom Sokolstvu;
21 januara: Tadić Ante (Beograd): Da li je zemljoradniku potrebno telesno vežbanje;
1 februara: Dr. Milorad Dragić

(Beograd): Sokolstvo i vojska;
15 februara: Merčun Lojze (Ljubljana): Sokolstvo i nacionalna vzgoja, (iz Ljubljane);
29 februara: Radmilo Grdić (Beog.): Socijalna misao u Sokolstvu.

O domovima i progonima Sokola

Naše konkretne dokaze o progonima Sokola i o oduzimanju sokolske imovine u Banovini Hrvatskoj, »Obzor« izvrđava na taj način, što pred svojim čitaocima prikazuje, kao da smo mi naveli samo slučajeve u Zagrebu, dok im prešućuje sve što se dogodilo u ostalim krajevima Banovine Hrvatske. A sve što ima da kaže u odbranu tako poraznih činjenica, to je, od reči do reči, ovo:

»Kad bi svi ovi »dokazi« i bili istiniti, a nijesu, opet to ne bi bila potvrda pisanja »Sokolskog glasnika« o stanju u Banovini Hrvatskoj. Inače mislimo, da ni »Sokolski glasnik« ne vjeruje, da bi se novo stanje moglo ostvariti, ako se barem djelomično ne poprave mnogobrojni progoni hrvatskih činovnika, učitelja itd. za vrijeme prošlih režima, koji su na njihova mjesta doveli svoje ljude. Pravedno je dakle, da se u Banovini Hrvatskoj napravi mjesta za hrvatske činovnike, učitelje itd., koji će lojalno raditi na provedbi novog stanja... Što se pak tiče sokolskih domova, ti trebaju biti vraćeni hrvatskom narodu, koji ih je podigao svojim novcem.«

Tipični obzoraški cinizam, kao što se vidi!... Najpre viče: »Iznesite konkretne slučajeve i imena, pa da vas pobijemo«, a kad tih dokaza i imena iznesemo toliko, da se ceo svet zgranjava, onda i ne kuša da ih pobije već cinički odgovara: »Vrlo važno za vaše dokaze!...« I pri tom, između reči priznaje: Gonimo i gonimo Sokole, da napravimo mesta svojim partizanima; a sokolske domove uzimamo zato, što i onako treba da budu »vraćeni hrvatskom narodu, koji ih je podigao svojim novcem!...«

I eto, ko seje nezakonitost, nered i boljševizam!... Mi smo već jednom zapitali redakciju »Obzora«, u kakav sistem svrstava svoju teoriju o »vraćanju sokolskih domova hrvatskom narodu«, — da li u boljševički, ili fašistički, — jer se ona protiv svim pravnim pojmovima demokratskih naroda, pa i hrvatskog, koji je »svoj dom« uvek smatrao svetinjom i poginuo bi pre no što bi dozvolio, da se anarhistički raspolaže sa njime, ili da mu se oduzima, u ime bilo kakve kolektivnosti. A sokolski domovi su punopravna svojina sokolskih društava, koja su ih podigla svojim trudom i novcem, te potporom Saveza Sokola, države, javnih i samoupravnih tela, i širokih narodnih slojeva, jednako hrvatskih kao i srpskih. Tamo gde je pučanstvo hrvatsko, podigli su ga, naravski, Hrvati. Ali zar i Sokoli, koji su danas u tim društvima, nisu također Hrvati, daleko bolji od onih oko »Obzora«; i zar ti domovi nisu već time u posedu Hrvata? Čak i kad bi bila istina, da je po neki priložnik docnije postao

protivnik Sokola, nikakav pozitivni zakon mu ne daje ni miligram prava da traži imovinu, koju je svojim prilogom podupro. Jer nije se promenio Soko, nego oni!

»Obzor« zna to vrlo dobro; kao što zna i to, da nema tog zakonskog puta, sem boljševičkog, fašističkog, ili nelegalnog, da se Sokolima oduzmu domovi. Zato i ne kaže nikad ništa konkretno o tome, već samo ubacuje otrov, — da neupućene mase poveruju, kao da tu postoji neki pravni osnov, pa da nasilnim sredstvima »izazivaju nered i palež«, koji nikako nisu na ponos Banovini Hrvatskoj. I kad se, njegovom krivnjom, ti neredi dogode, onda krivi nas, što ih naprosto — konstatujemo!...

Slično vredi i za pitanje premeštanja i otpuštanja. Jer niko nije protiv toga da se isprave nepravde, učinjene od prošlih režima, ali ne time, da se stvaraju nove nepravde i to prema onima, koji ranijim nepravdama nisu ni najmanje krivi!... Ako je neko kriv, neka mu se to dokaže i neka se protiv njega postupi; ali mi smo naveli slučajeve ljudi, koji su svoja mesta pokrivali daleko uspešnije nego li oni koji su ih nasledili, a progonjeni su samo zato što su Sokoli! Mi znamo na stotine slučajeva, da su Sokoli i nezavisni Jugoslaveni, tamo gde su odlučivali oni, a ne partizani, ostavili i najistaknutije pristalice HSS, čak i onda kad nisu bili najbolji činovnici; dok se sada premeštaju i otpuštaju i najuzorniji stručnjaci, koji se nisu nikada bavili politikom, i koji bi isto tako savesno radili u novim prilikama, kao i ranije, — a gone se samo zato što su Sokoli i Jugoslaveni! Možemo čak kazati »Obzoru«, da već i u svim pristojnijim krugovima njegovog tabora postoji revolt protiv takve politike, vođene od sitnih lokalnih mržnja i ličnih interesa, a koja štetije opštim interesima Banovine Hrvatske.

Sokolska akademija u Beogradskom Narodnom pozorištu

U subotu posle podne, u oči dana Materica, priredila je Sokolska župa Beograd svečanu akademiju, u počast gostiju Nj. V. Kralja Petra II, koji su iz svih krajeva Jugoslavije stigli u Beograd. Akademiji je prisustvovao i izaslanik Nj. V. Kralja, pukovnik Durbešić, a pre akademije je zamenik starešine župe, Ing. Svetislav Vučković pozdravio prisutne srdačnim govorom, u kome je podvukao ljubav Sokolstva prema svome Vladaru i Starešini, Nj. V. Kralju Petru II. Zatim je gostima poželeo sretan boravak u prestolnici, sa željom da se uvek bu-

du osećali, kao deca jedne majke, Jugoslavijel

Program akademije je bio vrlo raznolik i izveden tako, da se može kazati da je to bila jedna od najuspešnijih sokolskih akademija u poslednje vreme. Izvedene su vežbe sa puškama od R. Bana, igre sa lutkama od A. Zic-Smit, Kosovske narodne igre od Agate Zic, vežba »Panta reje« od I. Kovača, vesele igre od Jemelkove-Mazalik, »Osina smrt« od Olge Skovran, igra na Strausov valcer od Agate Zic, i konačno, kao poslednja tačka »Jugoslovenska trilogija«, koja je izazvala najdublji utisak. Pored toga je naraštajac, Maša Andelković deklimirao »Sokolsku zakletvu«, sestra Donka Spiček je kazala jednu recitaciju, članovi su izveli vežbe na razboju, muški naraštaj »devetku«, odabrano odeljenje članica je imalo naročit uspeh na vežbama na razboju i grdi, zatim su se dopale vežbe sa loptama; a naročito su pozdravljeni članovi sokolske čete Boleč, koji su, sem prostih vežbi, odigrali i nekoliko narodnih kola.

Sokolski dom u Tučepima

Pišu nam iz Tučepi: U nizu drugih radova za vreme S.P.P. Sokolska četa u Tučepima odlučila je da podigne svoj dom.

Bez pare u kasi, bez potrebnog zemljišta, oni su pregli svom dušom i ljubavlju poslu, verujući u pun uspeh. Najpre su stekli potrebni teren, a onda su malo po malo sakupljali sredstva za gradnju. Do konca septembra 1939 g. oni su vlastitim snagama dovršili dom do krova a nuzprostorije su restaurirali. U taj rad koliko članovi, toliko naraštaj i deca, dali su maksimum svojih energija. Od rane zore, do mrke noći, uz korice nasušna hleba radili su sa puno ljubavi, sa puno samopregora, da su im se i neprijatelji divili, premda su bili izazivani pretnjama.

Članovi čete prestali su radom jer nemaju više novčanih sredstava da dom bar dovrše. Oni se nadaju da će ih u daljem radu potpomoci sok. forumi tim više, što sok. četa nije ni najmanje klonula nego besprimenim oduševljenjem, poletom i energijom nastavlja svoj sokolski rad. Sokolski dom u Tučepima biće ponos celog Makarskog Primorja.

Kratke vesti iz našeg Sokolstva

Sokolsko društvo Skoplje II-Hanrijevo, priredilo je, u okviru Nedelje sokolske štampe, vrlo uspešno izložbu sokolskih listova, na kojoj je bilo izloženo oko 70 sokolskih novina i časopisa i veliki broj ostalih listova, koji pomažu Sokolstvo.

Iz Karlovca nam javljaju, da je komesar Okružnog ureda stavio na raspoloženje Dr. Josipa Variolu, glavnog lekara u karlovačkom uredu, ni zbog kakve druge krivice, nego zato, što je Dr. Variola starešina Sokolskog društva u Karlovcu. Ova odluka izazvala je negodovanje u čitavom građanstvu, koje je cenilo Dr. Variolu, kao odličnog lekara i koje ga je znalo, kao rođoljubivog istarskog hrvata, koji se uvek isticao nacionalnim i socijalnim radom.

Sokolskoj župi Šibenik dostavljeni su, od bratskin jedinica, dva zanimljiva dokumenta. Jedan je uverenje, kojim se, u jednom mestu šibenske okolice, potvrđuje, da se morao otpustiti dosadašnjeg histonoša, »radi političkih razloga, a prema naredenju mjesne organizacije HSS«. Inače se u uverenju veli, da je histonoša, u vršenju svoje dužnosti, bio potpuno ispravan. Ovome treba naodati još i to, da je odnosni histonoša bio jugosloven i Soko, i da su četiri člana Seljačke zaštite, naoružani vatrama, upali u poštu i tražili da se histonoša otpusti. — Drugi je dokument odluka Sreskog načelnstva u Šibeniku, broj 22522 kojom se Sokolskom društvu u Tjesnom, zabranjuje istup i proslava Prvog decembra, jer bi to »zazvalo sigurno ogorčenje u redovima Hrvatske seljačke stranke i dalo bi povod za nemire, kojima se ne mogu dogledati posljedice«.

Iz Betine, blizu Šibenika nam javljaju, da je 18 decembra naveče, jedna grupa protivnika, predvođena od Slavka Siadica, napala na kuću Petra Jureša, zato što je član Sokola, i zato što su se u njoj sklonili braca Mikin, Bilić, Kapov i Filipi, koji su od protivnika bili gonjeni. Protivnici su polupali prozore i vrata, a brat Mikin je ranjen. To je već peti napad na kuću brata Jureša, a da niko od krivaca nije bio kažnjen, ma da je svaki put izvešteno Sresko načelnstvo.

Javljaju nam iz Metkovića, da su tamo bili poderani svi sokolski plakati, prilikom Prvog decembra, a u noći je skinuta društvena tabla i table na stanovima članova sokolske uprave. U oči Prvog decembra bila su vrata sokolane uprljana i oštećena, a pred vratima je zapaljen sanduk, sa upaljivim materijalom, ali je na vreme sprečena šteta. Naročita se hajka vođi protiv starešine, Dr. Mateja Koštine, u-

glednog našeg književnika i jednog od vodećih predratnih jugoslovenske omladine. Premešten je, zato što je Soko, brat Mornarić, i to najpre u Makarsku, a odmah nakon osam dana u Tomislavgrad. Opušten je iz službe brat Mišur, koji je bio zvaničnik kod Poreske uprave, i bačen na ulicu.

Sokolsko društvo Duga Resa održalo je u svome domu vrlo uspešno Nikolinsku priredbu sa odlično izvedenim programom. Posle programa nastalo je veselo i šaljivo darivanje, kod čega je podeljeno 47 lepih i korisnih darova siromašnoj deci. Deo ovih darova poklonila je društvu Domaća tvornica predenja i tkanja d. d. Duga Resa, a ostalo je društvu kupilo za novac iz fonda za zimsku pomoć.

Sokolana društva u Pagu još uvek se, i nakon nekoliko meseci, nalazi u rukama »Seljačke zaštite«, koja ju je silom oduzela. Društvo međutim ima ugovor za te prostorije sa upravom Državnog monopola, koji je još u punoj važnosti. »Zaštita« drži u svojim rukama i svu imovinu Sokola, koja vredi preko 80.000 dinara. Sve preduzete pravne mere nisu do danas ništa pomogle.

Srbi i jugoslovenska zastava

U oči i na sam dan Prvog decembra morao sam, zbog posla, propustiti izvesne krajeve Bosne i Hercegovine, pa sam bio svedok vrlo zanimljive pojave koju, baš kao Šibin, Soko i Jugosloven, — želim zabeležiti. U nekim bosanskim varošima, koje su pripale Banovini Hrvatskoj, kao npr. u Capljini i Mostaru, izvesile su tamnošnje vlasti, na opštini, pored hrvatske, i srpsku zastavu, ali su tamnošnji Srbi pošli na opštinu i zatražili da se srpska zastava skine, ne zato što je ne vole, već zato što smatraju da na državni praznik treba da se vije samo državna zastava, logotovo kad se zna, da su Srbi čak i svoje ratne srpske zastave zamenili sa jugoslovenskim. Još značajnije je to, da gotovo ni jedna od mnogobrojnih srpskih kuća ni ustanova, u Mostaru i Capljini nije izvesila srpsku zastavu, već su svi izvesili jugoslovensku. To isto važi i za varoši koje su ostale u Drinskoj i ostalim banovinama, kao n. pr. za Sarajevo itd. Srećom sam baš tih dana nekoliko sratova srpskih seljaka sa zastavama, i sve su zastave bile isključivo jugoslovenske. Jer svi oni dobro znaju i osećaju, da je i danas, kao i uvek, najbolji Srbin onaj, koji je najbolji Jugosloven!

Op. Ur. Sve to važi i za Srbiju, kao i za Beograd.

Nacrt sletske scene (1804—1918)

za Svesokolski slet u Beogradu, g. 1941.

(Svršetak)

V. — 1914—1918

Došla je zlokobna 1915 godina. Sa severa, severozapada i istoka nailaze nemani, koje ponovo zavijaju u crno ceo narod. Svirka, pesma i igra zastaju. — U neravnoj borbi narod posle očajničkog otpora opet pada pred najezdom crno-žutih.

Glas narodnog pevača:

»Kroz zimsku ponoć, kojom očaj veje,
Kroz vijor, klance, smetove i vode,
Propadaš muklo, dok se sudba smeje,
Propadaš muklo, porobljeni rode.

No nigde jauka, ni roptanje glasno,
Ni teški uzdah da prolomi gore,
Da li što braniš svaku stopu časno,
Ili što još pamtiš lovorike skore!

(»Odlazak«)

Jedna šačica naroda i vojske, otpuajući pred neprijateljem, prelazi južnu i jugozapadnu granicu. Ostalo sve leži na razboju. Većinom opet zavijeno u crno.

Glas vile:

»Krvava polja pozlaćena slavom,
Rasplakana su ostala za vama
Zasuta čadu i razornom lavom.
Zdrobljeni gvoždem i mrtvim glavama.

(»Odlazak«)

Čuje se tužna pesma i molitva porobljenog naroda, dok ga okrutni neprijatelj bezdušno kamdžija.

Glas vile:

»Pustinja je njina, strašnja od one
Kojom išao je narod izabrani.
Pojeni su krvlju vrišteće Gorgone,
No sumnjom im nisu zatrovani dani.

Al' pročiće ove godine k'o pena
Što prolazi morem i umre bez znaka,
I dočije nova i velika smena,
Da dom sjaja stvara na gomili rakas.

(»Kroz pustinju«)

Brojno učestvovanje: Neprijateljska vojska opkolila je Srbiju i Crnu Goru sa tri strane, u jačini od oko 1.500 ljudi. Srbi se spremaju na otpor: Sokoli i vojnici u jačini od oko 700 ljudi i ceo narod od oko 800. Vojska i Sokoli se povlače u borbi prema jugu. Ostaje na sceni samo narod i zavoje-

vač 800 + 1.500 + narod u prečanskim krajevima, oko 800. Svega oko 3.100.

Trajanje radnje: 8 minuta. Svega 54 minuta.

VI. — Oslobođenje i ujedinjenje jugoslovenskog naroda. Krunisanje mladoga Kralja.

1918 godine. Srpska vojska, oporavljena, vrši proboj solunskog fronta, — pa forsirano nastupa prema severu, severozapadu i zapadu.

Neprijatelj beži. Narod razdragani kliče pobedonosnoj vojsci i kiti je lovorikama i cvećem... Dolazi Prvi decembar 1918. — I dok sav narod peva »Bože prave«, mornari izvedu monogram »P« a vojnici i Sokoli stoje na braniku grude, duž reke državne granice. Na Primorju stoje, mesto pešaka, mornari i Sokoli.

Čuje se opet glas narodnog pevača:

»Budi gord, što tobom trne oluj smoren
Štu sudbinu Tvoju reč najveća prati:
Kad se sve dobija, sve se mora dati,
Jer gubitkom raja svet je sreće stvo-

ren!

(»Samosvest«)

Za to vreme se, kao završna slika sletske scene, obavlja stupanje na pre-

sto Mladoga Kralja.

Pri ovoj završnoj sceni morala bi biti iskorišćena do maksimuma sva sredstva moderne režije, kako bi se scena mogla primiti svima čulima!

Brojno učestvovanje: Proboj Solunskog fronta, nastupa oko 1000 sokola i vojnika. Neprijatelj u jačini od 1500 vojnika povlači se prema istoku, severu i zapadu. Po oslobođenju na sceni oslobodilačka vojska i Sokoli, u jačini od 1000 ljudi. Narod i vežbači u novooslobođenim krajevima: Vojvodini, Bosni, Hrvatskoj i Slavoniji, tj. 1000 + 1600 = 2600.

Trajanje radnje: Proboj Solunskog fronta do bežanja neprijatelja, 4 minuta. A od prvog pevanja »Bože prave«, pa do kraja scene 20 minuta. — **Cela sletska scena traje, dakle, oko 78 minuta.**

Napomena: Scena bi se izvela uveče, kao nezavisna priredba. Na sletištu bi bila markantno (belim krečom od jednog metra širine) nacrtana Jugoslavija. Terenske neravnine bi se izvele »prastikablina«.

Efekti u sceni postizavali bi se: narodnim nošnjama, vokalom i instrumentalnom muzikom, svetlom i zamačenjima, recitacijom, vežbom, narodnim igrama i najzad vojskom i o-

ružjem. Osnovna nota sletske scene bi bila: da se prikaže miroljubivost naše rase, ali i njena gotovost, da se sve žrtvuje za odbranu narodne grude. Osim toga imale bi se prikazati sve patnje kroz koje se prošlo, dok se došlo do današnje Jugoslavije i da se glorifikuje narodna dinastija Karadorđevića i Njen Najmladi izdaniak na prestolu, Nj. V. Kralj Petar II.

Trajanje scene ne bi smelo da bude duže od devedeset minuta, počevši od dolaska Slovena na Balkan, pa do proslave punoletstva Mladoga Kralja. Radnja bi morala da bude živa i da teče povezano. Osvetljenja bi morala da budu vrlo intenzivna.

Poslednju formu ove scene dao bi »Odbor za scenu« u koji bi ušli osim libretiste, još i režiser, jedan profesor literature, vojni stručnjak, muzički kompozitor, koreograf, kompozitor vežbi, crtač kostima, scenograf, rekvizitor, pirotehničar, dirigent orkestra, recitatori itd.

Radi lakšeg uvežbavanja, moglo bi se pitanje vežbi rešiti na taj način, što bi svaka učestvujuća župa spremila vežbe samo sa jednom vrstom alatki, pa bi se, pre izlaska na scenu, izvršilo potrebno grupisanje vežbača, tako da bi u svakoj skupini vežbača bile zastupljene sve alatke.

Štetočine treba onemogućiti!

Dopao nam je ruku list »Hrvatska svijest«, koji izlazi u Zagrebu i na kome se, kao urednik i vlasnik, potpisuje prof. Franjo Slavić. Sadržina toga lista je tako sramotna, da ne možemo niti u kratkim crtama da prenesemo sve nedolične izraze, svu mahnuću zloću, svu antikulturnost i sav otrov mržnje, koji se u njemu nalazi.

Oni koji poznaju prof. Franju Slavića i koji vide, kako u samom tom listu on sebe stavlja u isti red sa Demostenom, Ciceronom i Radićem; i kako, sem njega, i nema drugog saradnika u listu, niti ko u njemu oglašava, — otmahnuti će rukom i kazati nam: Ta znate ga i vidite koliko je uračunljiv, pa zato se i ne osvrćite na to!

To je tačno, i mi niti jednog trenutka ne pomišljamo da bi se iko među Hrvatima slagao sa takvim pisanjem (i to ne samo odgovorne ličnosti i krugovi oko HSS, ali niti pristojni krugovi i klerikalci!). Činjenica je, međutim, da ta »Hrvatska svijest« izlazi; da gadosti, napisane u

njoj postoje, da se ona — da li legalno, ili ilegalno — širi u narod, i da svi ne znaju ko je prof. Franjo Slavić... I tako nastaje dvostruka i vrlo pogubna šteta, — prva što se otrov širi u hrvatske mase; a druga što tu gadost vide i mnogi Srbi, pa — ne znajući u čemu je stvar, — misle da je to neki važan i ugledan list, i krivicu za takvo pisanje bacaju na sve Hrvate.

Tako treba ova stvar da se shvati, pa da joj se svim mogućim sredstvima stane na put sa strane odgovornih faktora u Banovini Hrvatskoj. Ako je neko neuračunljiv, treba s njime prema tome i postupiti, a ne da pod izlikom neodgovornosti seje moralnu zarazu u našu javnost. Ako se pojedini brojevi jugoslovenskih listova, u Banovini Hrvatskoj, koji pišu u najumerenijem tonu i u najkonstruktivnijem duhu, mogu zapleniti na dvadesetak mesta, onda se valjda može onemogućiti i pamflet, koji teže od ličega sramoti hrvatsko ime i hrvatsku kulturu.

Iz slovenskog sveta

PROKLAMACIJA POLJSKE VLADE

Poljska vlada je objavila proklamaciju na poljski narod, u kojoj ističe borbu do pobeđe i do obnove poljske države. U proklamaciji se naročito podvlači, da jedna od glavnih krivica za sudbinu koja je zadesila Poljsku, leži na neodgovornoj vladi pojedinaca i skupina, koja je upravljala zemljom; pa se zato naglašava, da će buduća poljska država biti strogo demokratska i da će narod odlučivati o svojoj sudbini. Drugi važan pasus u proklamaciji je onaj koji govori o odnosima između slovenskih naroda i koji kaže:

»Godina 1939 znači u istoriji Evrope najveću nesreću za Zapadne Slovene u njihovoj hiljadugodišnjoj borbi protiv zavojevača. U svojim pohodima na Istok, zavojevači su postigli sve svoje uspehe u prvom redu zahvaljujući tome što su koristili sporove koje su međusobno vodili kratkovidni Zapadni Sloveni. Poljska je svesna svoje vodeće misije u borbi protiv nadiranja zavojevača na Istok i želi da istakne zaključke i gorke pouke koje nameću nedavni događaji.«

Strani listovi javljaju da poljska vlada vidi jedinu garanciju mira u tome, da se ustanovi blok solidarnosti među svim slovenskim državama, koje se nalaze između Baltika, Crnog mora i Jadrana.

ČESI I SLOVACI U INOZEMSTVU

Prošle nedelje je objavljeno u Londonu zvanično saopštenje, prema kome su izmenjena pisma između britanskog ministra za spoljne poslove, lorda Halifaxa i g. Beneša. Tom prilikom je britanska vlada priznala Českoslovački narodni odbor, sa sedištem u Parizu, kao punomoćnog predstavnika češkog i slovačkog naroda, naročito u vezi sa rekonstrukcijom Českoslovačke vojske u Francuskoj. Kao što je poznato, francuska vlada je već ranije izvršila to priznanje. Sem toga je lord Halifax primio g. Beneša i s njime duže konferisao. G. Beneš je nakon toga dao izjavu, u kojoj je podvukao da je u prošlom ratu tek nakon četiri godine priznat Českoslovački odbor, dok je sada priznat nakon četiri meseca. Dalje je naglasio, da su Česi i Slovaci imali dođuše izvesnih sporova, ali da su svi složni, da obnove zajedničku demokratsku republiku. G. Beneš se nada da će u kratko vreme Českoslovačka vojska u Francuskoj imati dve divizije. Konačno je izjavio da je stanje u protektoratu strašno, i da se Česi i Slovaci neće nikada pomiriti sa ropstvom. Kazao je, da će možda još poneka zemlja biti uvučena u rat, ali da ne veruje da Nemačka može dugo da izdrži.

»Československi Boje«, koji izlazi u Parizu, javlja u broju od 23. decembra, da su Sovjeti napravili još jedan

korak, kojim su se udaljili od svog prvotnog stanovišta prema Českoslovačkoj. Ne samo što su priznali samostalnu Slovačku, nego je sovjetska vlada naredila Českoslovačkom poslaniku Dr. Fierlingeru, da do početka januara mora napustiti zgradu Českoslovačkog poslanstva. A ako želi ostati u Moskvi, da se mora odreći svake političke akcije.

IZ ČEŠKO-MORAVSKOG PROTEKTORATA

Prema informacijama neutralnih listova, položaj protektora, von Noj-rata je prilično ugrožen, pa bi imao da ga nasledi ministar Hess, ili još pre, poznati vođa sudetskih Nemaca, K. H. Frank, koji bi imao zadatak, da pokori neposlušne Čehe. Novine su dobile nalog da moraju, iz vlastite inicijative i sa punim potpisom, objavljivati članke u korist Nemačke, a protiv Beneša i saveznika, a ako to ne učine do konca januara, da će osetiti posledice. Govori se, da će nke od čeških visokih škola ponovo biti otvorene, i to na pretnju iz Amerike, jer da će inače Amerika zatvoriti sve nemačke škole u svojoj zemlji. Tvrdi se također da bi u aprilu trebalo da se provede carinska unija sa Nemačkom, koja je do sada bila odlagana po želji nemačkih industrijalaca, koji su u protektoratu videli poslednju rezervu za produkciju. Germanizacija se provodi naročito u Moravskoj, gde nemačke vlasti ne priznaju uopšte Čehe, već govore o Moravcima, Hanacima, Valahima itd., kao posve odvojenim narodnim skupinama.

Prema informacijama »Daily Expressa«, bilo je poslednjih dana uapšeno u Pragu oko 680 Čeha, većinom bivših oficira, pod optužbom da su spremali zavere. Među uapšenima je i poznati general Hrabčík, bivši likvidator ministarstva vojske, zatim pukovnik Hron, pa adutant predstavnika vlade, generala Elijaša, te nekoliko oficira sadašnje vladine vojske protektorata. Šestorica od tih oficira su pokušali da prebegnu preko granice, ali su trojica bili ustreljeni.

Sa prvim decembrom je u Česko-moravskom protektoratu stupio na snagu zakon, po kome nemačka vojna vlast može pozvati u radnu službu, na neodređeno vreme, svakog muškarca od 16 do 17 godina. Državljeni protektorata biće upotrebljeni za radove u protektoratu, ali mogu biti upotrebljeni i u bilo kom kraju nemačke države. Strani listovi upozoravaju da je već veliko mnoštvo Čeha pozvano na rad za izgradnju strateških objekata, izvan Češke i Moravske.

»United Press« javlja da je nedavno bilo uapšeno 50 uglednih Čeha, članova Česko-ruskog društva.

»Československy Boje«, od 23. decembra, javlja da broj čeških radnika koji su poslani na prisilni rad u Nemačku, iznosi preko 100.000. Nakon

zatvaranja čeških visokih škola, češkim studentima je zabranjeno da se upisuju na nemačke škole i moraju se posvetiti zanatima. Zatvoreni su i svi teološki fakulteti. »Batine« tvornice su bile još poslednje, koje su imale češke natpise, ali je i njima naredeno da moraju dati najpre nemačke, a onda češke natpise. Zamenik komesara praške opštine, Dr. Pfitzner je odredio da u Holešovicama i Bubenču podigne novo nemačko predgrađe Praga. Dalje se javlja, da su neki češki političari bili pušteni iz internacije, nakon što su potpisali izjavu, da se više neće baviti politikom. Tako su n. pr. pušteni bivši pretsednik vlade Beran, poslanik Hampl itd.

VESTI IZ SLOVAČKE

Iz Bratislave javljaju, da je pretsednik vlade Tiso imao dug razgovor sa nemačkim poslanikom i sa nemačkim saobraćajnim stručnjacima, na kome se govorilo o planu Nemačke, da Slovačka posluži kao nastupni teren za eventualne operacije, koje mogu da budu potrebne prema istoku. Tvrdi se da bi slovačka vojska trebala da se reorganizuje i da bude naoružana nemačkim oružjem. Pri tom se napominje, da to u stvari znači neku vrst razoružanja, jer, pre nego što dobiju nemačko oružje, moraju predati staro svoje oružje.

»Deutsche Stimmen«, nemački list koji izlazi u Bratislavi, objavljuje zanimljiv članak, u kome tvrdi, da britanski »Intelidžens Service« ima vrlo raširenu organizaciju u Slovačkoj i da je bezbroj agenata u njegovoj službi. Sve je to organizovao bivši engleski poslanik u Bratislavi, Pares. Nemački list tvrdi, da »sva češkoslovenska i panslavistička agitacija, koja se provodi sada u Slovačkoj, ima svoj izvor u Londonu«, jednako kao što i »komunističku propagandu ne plaća Moskva, već London«.

U OKUPIRANOJ POLJSKOJ

Švajcarski listovi javljaju, da je svu vlast u okupiranoj Poljskoj preuzeo nemački generalni guverner. U opštinama su postavljeni komesari, koji pripadaju nemačkoj manjini u Poljskoj, a za komesara u Varšavi je postavljen bivši konfident Gestapa, Dr. Oto. Okupacione vlasti su uvele nov novac, koji se naziva »Reichskreditmark«, i koji se menja za poljske banknote, u srazmeru 1 zlot za pola marke. Kase svih poljskih banaka su zatvorene, a svi poljski državljani moraju, do konca decembra, predati okupacionim vlastima sve zlato, zlatne predmete, akcije, državne papire i strane valute. Od 1.300.000 stanovnika, što ih je brojila Varšava, ostalo je samo 400.000 ljudi, tako da je varoš mrtva i tramvaj vozi samo u jednoj ulici. Od čuvene varšavske katedrale ostao je samo oltar, a gotovo sve istorijske palate su porušene. Pomanjkanje životnih namirnica je strašno.

Iz Č. O. S.

»Sokolski Vjestnik«, organ ČOS, javlja da je održana sednica odbora Češke Obce Sokolske, na kojoj je određen program delatnosti za iduću godinu. Između ostalog je u Savez ČOS primljena nova sokolska župa Slovačka, sa sedištem u Hodoninu, koja ima 37 jedinica, a čiji članovi su moravski Slovaci.

Zanimljiva je zabrana koju je ČOS, na nalog viših vlasti, objavila 10. decembra, a kojom se zabranjuje svim sokolskim jedinicama da priređuju »bilo kakve zabave, večernje programe, akademije i slične priredbe«. Naročito se zabranjuju sve zabave za mladež, sve božićne i novogodišnje priredbe, solo tačke, zabave pod maskama itd. Iznimno se mogu dozvoliti jedino pozorišne i lutkarske priredbe, ali tekst mora biti unapred odobren od vlasti i ne sme se ništa dometati. Na zabavama se sme dolaziti samo u građanskim odelima, a nikako u sokolskim. Na koncu se upozorava, da se članovi moraju čuvati svakog pokušaja demonstracije.

U istom broju »Sokolskog Vjestnika« nalazimo vest, da se jedno društvo u blizini Praga nije držalo te zabrane, prilikom božićnih praznika,

Čitajući novine...

Sa datumom od 21. decembra objavljeno je u zagrebačkim listovima jedno saopštenje potpisano od predstavnika Jugoslovenskog Odbora u Londonu (za vreme svetskog rata) i Jugoslovenske Akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu, o predaji arhive i imovine tog odbora Akademiji i o osnivanju Fonda Jugoslovenskog Odbora, u krilu akademije, čija će svrha biti da proučava odnose prošlog svetskog rata sa našim zemljama i sa postankom Jugoslavije...

Čitavo, dakle, to saopštenje, u kome se najmanje na avadeset mesta spominje ime Jugoslavija i jugoslovenski, i kojim se najavljuje osnivanje novog fonda akademije, sa nazivom »jugoslovenski«, — objavljeno je samih petnaestak dana nakon famoznog zaključka kojim je Akademija, protiv izričite volje svog osnivača i čitavog hrvatskog sabora, iz svoga naziva — izbrisala naziv jugoslovenski!

I sad, ako gospoda ne vide da ih je stvarnost nakon samih petnaestak dana prisilila da demantuju sami sebe, — ili, kako bi naš narod kazao, da polizu ono što su poplivali, — onda su zaista poslovični profesori...

Prošle nedelje je u Beogradu održano javno predavanje protiv marksizma, pod naslovom »Hrišćanstvo i marksizam«. Tema nas je zanimala i namerali smo da odemo, ali smo odustali, kada smo u reklamama za predavanje, u »Pravdi«, od 23. decembra, pročitali i podnaslov »Katoličko izopačenje hrišćanstva«.

Jer, kad se vodi borba protiv marksizma, onda se obično najviše udara na to, da je marksizam destruktivan i da je sejač mržnje između različitih delova naroda. A kud ćete destruktivnije rabote, nego ako li nam pravoslavni sveštenici stanu na javnim zborovima dokazivati da je katolicizam izopačeno hrišćanstvo, a katoličari, da ga je izopačilo pravoslavlje? I neće li nam to onda, umesto borbe hrišćanstva protiv destruktivnosti, doneti međusobnu borbu između raznih hrišćanskih crkava i unutarnju mržnju i destruktivnost u najširim slojevima?

»Hrvatski dnevnik« javlja, da su hrvatski sportisti podneli pretstavku banu Subašiću, kojom traže, da se ukine ministarstvo za fizičko vaspitanje naroda, jer da potpore koje ono deli sportskim društvima, može davati i neko drugo nadležstvo.

Ako se radi samo o potporama, imaju pravo. Ali ministarstvo fizičkog vaspitanja ima za cilj da stvori telesno i zdrave generacije, disciplinovane i svesne, za konstruktivni rad u miru i za odbranu države, u slučaju opasnosti. Ako ono to u dovoljnoj meri ne čini, svesni građani bi morali da traže da do toga dode, a ne da traže da se ukine, — dok svi naši susedi, a pogotovo veliki, posvećuju i te kakvom brigu radu sličnih ministarstava. Ali čini se da je za sportiste u Banovini Hrvatskoj, — čak i u današnjim vremenima, kad se ceo svet sprema na odbranu celine, jedina briga u — guranju lopte...

Jugoslovenski orijentisani listovi u Banovini Hrvatskoj i dalje su puni belna. Tako je n. pr. sam poslednji broj »Narodnog lista«, koji izlazi u Splitu, zapljenjen, ništa manje nego na — 17 mesta...

G. prof. M. Ilić je napisao nedavno u listu »Napred« članak, u kome, između ostalog, kaže:

»Bila bi čitava tragedija da Srbi napuste jugoslovenski teren, u trenutku kad Hrvati stupaju na njega. U stvari time bi tek bili ugroženi i sprstvo i državna celina«.

Zna se, da g. prof. Ilić nije nikada bio naročito sentimentaln prema jugoslovenstvu, jednako kao ni oni Hrvati o kojima govori. Međutim, sada, eto, svi vide jedini spas u jugoslovenstvu i prorokuju čitave trage-

pa je bilo odmah od vlasti raspušteno.

dije, ako se napusti jugoslovenstvo. Dao Bog da poživimo, pa ćemo videti da se i drugi vraćaju...

Zagrebačka »Nova Riječ« je nedavno zabeležila da se u katalogu izdanja Državne štamparije u Beogradu, između 61 knjiga, nalazi jedna jedina knjiga od jednog hrvatskog autora.

Činilo nam se nemoguće, pa smo pogledali i našli smo dve, umesto jedne, ali to vrlo malo menja na stvari. Jer, ako iko, to bi državna štamparija morala da svojim izdanjima upozna Srbe sa hrvatskom knjigom, i obratno.

S druge strane treba, međutim istaći da »Srpska književna zadruga« izda svake godine bar po jednu ili dve knjige hrvatskih pisaca, te da »Srpski knjiž. Glasnik« štampa redovito hrvatske pisce i izveštava o njihovim knjigama, dok »Matica Hrvatska«, »Hrv. Revija« itd. nisu već godinama štampale niti jednog srpskog pisca, niti pišu o njima, sem da ih napadnu...

Već dva puta smo zabeležili, kako se protiv splitskog veslačkog gluba »Gusare« spremao prepad da se otme iz jugoslovenskih ruku, i kako je prvi deo tog prepada izvršen, tako da je policija, tobož zbog nereda, raspustila godišnju skupštinu.

Međutim su ti trikovi, koje smo već ranije nazvali kuenovskim, izazvali toliko ogorčenje, da se moralo odustati od njih. I tako, istini za volju, možemo javiti da je naknadna skupština društva prošla u potpunom redu i da je izabrana opet jugoslovenska uprava, sastavljena od odličnih Hrvata...

Kao što se vidi, mi lojalno javljamo i pojave koje su povoljne, ne samo za Jugoslovene, nego i za dobar glas Banovine Hrvatske.

Zaslužno odlikovanje dobrih strelaca

Ceneći patriotski i za vojsku od velike koristi rad sokolskih jedinica, sa najviše mesta odobreno je da se i članovi streljačkih oteka sokolskih jedinica mogu odlikovati vojničkom medaljom »Dobrom strelcu«, ako ispune uslove, predviđene pravilnikom, koji je propisan od strane g. Ministra vojske i mornarice i oštampan u knjizi »Potrebna znanja za sokolske streljačke oteke«.

Po ovom pravilniku kod pojedinih društava, kod kojih su postojali streljački oteci, izvršene su utakmice po Pravilniku za izvođenje utakmica u gaganju u Sokolstvu (vidi knjigu »Potrebna znanja za sokolske streljačke oteke«).

Streljački otek načelnništva Saveza S.K.J. do sada je primio spiskove sa imenima odlikovanih od sledećih sokolskih jedinica:

Župa Novi Sad:

Sokolsko društvo Gospodinci, članovi: Bačić D. Marinko, ratar, Novakov T. Svetislav, pekar i Milutinov R. Miloš, ratar.

Župa Celje:

Sokolsko društvo Hrastnik, članovi: Perc I. Ivan, zanatlija, Ačkun M. Stane, činovnik i Gašparut F. Drago, kovač.

Župa Maribor:

Sokolsko društvo Maribor-Matica, članovi: Marko Sah, inženjer, Pero Cestnik, profesor i Lušin Dušan, dak. Sokolsko društvo Ljutomer, član Ludvig Mirko, radnik.

Medalje »Dobrom strelcu« dobile gore pomenute jedinice od nadležnih vojnih okruga a diplome za odlikovanje poslaće načelnništvo Saveza S.K.J. preko sokolskih župa. Želja je da župe predadu diplome i medalje odlikovanim na svečan način.

Načelnništvo Saveza S.K.J. i sa svoje strane čestita odlikovanim članovima i preporučuje ostaloj braći da ovoj grani sokolskog rada pokloni punu pažnju, čiji uspeh ide za dobro Kratja i Otadžbine.

Referent streljačkog oteka: pukovnik, Dimitrije Pavlović

Gimnastičko takmičenje Italija—Mađarska

17 decembra je u milanskom pozorištu Dal Verme priredena velika tečvežbena utakmica između reprezentacija Italije i Mađarske, kojoj je prisustvovalo više hiljada ljudi. Utakmica je bila vrlo zanimljiva, jer su kod poslednjeg susreta 1938 u Budimpešti, Italijani pobedili Mađare sa malom razlikom, od 0,9 boda.

Nastupili su najbolji gimnastičari obe zemlje, i odmah je bilo upadljivo, da su italijanski dosta stariji od mađarskih. Najstariji Italijan, Neri, ima 36 godina, a najmladi Perego 26 godina; dok najstariji Mađar, Keckemeti, ima 27, a najmladi, Gaal, 21 godinu. Kod mladih Mađara pokazala se jaka ambicija, a kod Italijana iskustvo i rutina. Obe momčadi su pokazale veliki napredak, Mađari naročito na konju i na razboju, a Italijani u prostim vežbama i na vratilu. Prirodnu eleganciju pokazali su Italijani, Guglielmetti i Neri. U prostim vežbama se, kao nenadmašiv, pokazao Mađar, Pataki, koji je na svim međunarodnim utakmicama, poslednjih godina, dobio prvenstvo. Mađar, Gaal, je pokazao velik napredak na krugovima, na kojima je poznat, kao jedan od najboljih svetskih gimnastičara. Ipak je najelegantniji bio Italijan, Guglielmetti, i samo greška na konju oduzela mu je prvenstvo. Odlično su vežbali i Neri i Capuzzo, sa mnogim finesama, pa su se pokazali bolji nego prošle godine. Sudio je, osim Mađara i Italijana, Svaicarac, Attilio Rezonico, kao vrhovni sudija.

Rezultat takmičenja pojedinaca je bio ovaj: Neri (I.) 143,5, Capuzzo (I.) 143,2, Guglielmetti (I.) 141,9, Toth (M.) 141,4, Santha (M.) 139,5, Gaal (M.) 138,80, Ternelli (I.) 137,70, Perego (I.) 137,70, Mogyorossy (M.) 137,20, Amedeo (I.) 135,50, Armelloni (I.) i Pataki (M.) 135,40, Temesi (M.) 130,80, Kecskemeti (M.) 128,30, Varkoi (M.) 127,70, Fioravanti (I.) 126,60.

Просветни рад Соколског друштва Вел. Кикинда

Просветни одбор Соколског друштва Вел. Кикинда решио је, да ову зиму искористи за одржавање предавања како у Вел. Кикинди тако и у околним соколским друштвима. Предавања у Вел. Кикинди се држе сваког понедељка а предавања по селима сваке недеље. Прво предавање у Вел. Кикинди је одржао бр. Др. Александар Петровић о теми „Виталност наше расе“, а прво предавање у Бан. Аранђелову је одржао бр. Др. Марко Беланић о теми „Зашто се народи тешко споразумевају“. Приликом ових популарних предавања, која се држе по околним селима, поред предавача иде још један члан Просветног одбора, који држи пропагандно предавање за Соколство. Предавање одржано у Бан. Аранђелову је одлично успело.

У недељу 24 овог месеца је просветни одбор организовао за соколску децу прославу „Материце“, а истовремено је бр. Младен Ђукић пошао у Бочар, где је одржао предавање о теми „Наша мала селачка газдинства“, бр. инж. Мита Трифунац је у Бан. Аранђелову одржао предавање о теми „Тоталан рат“, а бр. Др. Александар Петровић у Вел. Кикинди предавање „Животна снага нашег народа“ (о заедругарству).

Соколска свечаност у Новом Саду

Истог дана, 17 децембра, када су у Осијеку одржаване II међужупске utakmice, одржало је соколско друштво Нови Сад ретко лепу свечаност, поделу диплома овогодишњим такмичарима: 45 чланова, 10 чланица, 87 мушког и 24 женског нараштаја, као признање за њихов рад и труд.

У присуству целокупне друштвене управе, старешина, Јован Тотовић је у првом реду поздравио де-

легата соколске жупе Нови Сад, брата Кнежевића, жупског начелника Милана Теодоровића, а нарочито вредне и марљиве такмичаре, пожеливши им још много успеха за добро и понос њих самих. Соколства, домовине и Краља. Соколска фанфара интонирала је Државну химну. После поздрава делегата жупе, брата Кнежевића, брат начелник је разделио 45 жупских диплома, од којих је и једна врста чланица била награђена дипломама за Краљичину заставу у Љубљани. Сваки такмичар се поздравио сти, ском руке са начелником, док су се такмичарке пољубиле са начелницом. Најзад је и брат Теодоровић, начелник жупе Нови Сад, предочио присутнима важност даљег соколског техничког рада у наредној години, као припрему за слет 1941 године, када треба сви да покажемо шта смо учинили за Петрову Петољетку.

Свечаност је завршена са химном „Хеј Словени“, коју је отсвирала соколска фанфара.

Кољаров Ђорђе

Zanimljivosti iz doma i sveta

Pariski list „Epoque“ пише, да ће, према економском споразуму између Француске и Југославије, који ступа на снагу првог јануара, Француска куповати у Југославији велике количине разних производа, као н. пр. mesa, дрва, дувана, руда и куделје, који су јој потребни у ратно време. Те куповине могу досећи вредност од милијарде динара годишње, а великим делом ће послужити исплаћивању југословенских zajmova у Француској, тако да Југославија неће морати исплаћивати те дугове девизама.

„Völkischer Beobachter“ од 22 децембра је објавио уводни чланак, у коме расправља, да ли је уопште могућа истинска слобода и независност малих држава, па каже, да се само по себи разуме, да се мале државе и ма-

ли народи морају, у првом реду и у gospodarskom pogledu, oslanjati na velike susede. A klasičan primer za tačnost ove teze predstavlja baš slučaj Češko-moravske. Otpor Poljske protiv razumnog sporazuma sa jednim između velikih suseda, doveo je tu zemlju do neizbežne katastrofe; a pouku iz toga treba da crpe svi mali narodi i male države. Velike sile, koje su preporodene u vatri unutarnje revolucije ne idu za nekim neograničenim imperijalizmom; tako da ni jedna država koja je u susedstvu nacionalsocijalističke Nemačke, nije u opasnosti, dok hoće mirno da žive na njenoj strani i dok pristaje na izmenu dobara sa njome, koja je korisna za oba partnera. Međutim, ko postane oruđe tuđih težnji i ko prekrši zakon o životnom prostoru, moraće pre ili posle to gorko požaliti. Baš dobri odnosi Nemačke prema Mađarskoj i Jugoslaviji, — пише берлински list, — dokazuju najbolje, da Nemačka ne ide za dominacijom.

Sovjetski radio јавља, да Mađarska врши огромне војне припреме на sovjetskoj граници, да је patrolna aktivnost pograničnih straža sve jača, да се primećuje kretanje trupa i да Mađari grade јака utvrđenja. Sovjetski radio optužuje Mađarsku, да remeti mir, dok Rusija naprotiv želi dobre odnose sa Mađarskom. Međutim se u mađarskim krugovima tvrdi, да су optužbe sovjetskog radija netačne, jer mere na граници ne prelaze okvir normalnih mera bezbednosti.

„Trgovski list“ јавља, да svaki dan odlazi oko 1.300 poštanskih paketa iz Maribora u Nemačku. Ako računamo да је vrednost svakog paketa oko 100 dinara, to predstavlja mesečno gotovo 4.000.000 dinara, bez poštarine i carine, koja iznosi takoder oko 2.000.000 dinara mesečno. Pomenuti list objavljuje tu belešku pod naslovom: „Da li smo tako bogati, ili smo tako lakoumni?“

Mađarski list „Pester Lloyd“, komentariše proglas poljske vlade, o kome pišemo u današnjem broju, i optužuje ga, да је panslavistički. Mađarski list каже, да „slovenski blok“ od Baltika i Crnog Mora, па до Jadrana, o kome govori poljski proglas, predstavlja panslavistički san što će izazvati otpor svih faktora, koji su protivni toj težnji.

Zvanično se јавља iz Pariza, да је broj francuskih gubitaka u ratu do konca novembra iznosio 1136 lica. Broj engleskih gubitaka, od 1 septembra do 22 decembra, iznosi naprotiv 2.511, i to 3 u kopnenoj vojsci, 2.070 u mornarici i 438 u avijaciji. Francuska štampa ističe, да ova činjenica, да су Englezi izgubili gotovo dvostruko više ljudi nego Francuzi, pokazuje najbolje, koliko је glupa nemačka tvrdnja, да се „Francuzi daju ubijati zbog Engleza.“

Sadržina sokolskih listova

„KNJIGA ZA SOKOLSKO SELO“

Primili smo broj 11—12 glasila sokolske župe Mostar, koji donosi obimni sadržaj, između ostalog članke: Prvi decembar (Dr. M. Koščina); — SSSR nije slovenska Rusija; — Aleksa Šantić; — Narodna pjesma

OTPREMNIŠTVO

BRZOPREVOZ

Ovlašteni izvoz dr. želj. Kraljevine Jugoslavije
ALEKSANDAR MALER
Franjina ulica broj 10 — Telefon broj 7-05

Preuzima sve vrste prevoza, preseljenja, carinjenja i uskladištenja

TRAŽITE BEZOBVEZNU PONUDU.

„JUGOČEŠKA“

jugoslovensko-češka tekstilna industrija
K R A N J

Proizvađa štampanu i bojadisanu robu iz veštačke svile.

Tražite proizvode samo ove domaće tvornice!

nekad i sad (P. M. Nikolić); — Gusle i narodna pjesma (R. Šarović); — pesme: Top neka govori (S. Stančević); — Otadžbina (M. Pendo); — Stopa ma djedova (R. Boljanović); — Jugoslovenskoj zastavi (Mato Pesarić); — Stevanu Zakuli (D. Bukvić); — Kra lju Mučeniku (R. Simović); itd.

»NAŠA RADOST«

List jugoslovenske sokolske dece u božićnjem broju donosi mnoštvo pri godnih članaka i pesama od braće F.

Katarinića, J. Matešića, J. Mrežničkog, I. Lavrenčića i dr. Prilog »Našim mališanima«, pun je pesmica i stavaka za božićne praznike.

»SOKOLSKI LUTKAR«

Izašao je broj 4—5 lista za lutkarstvo, koji izlazi u Ljubljani, sa raznovrsnim sadržajem, između kojeg se ističu idejni članci, kao i razne prigodne lutkarske igre. List uređuje br Šorn Jože, a naručuje se u Ljubljani, Tabor br. 5.

ZATRAŽITE
CIJENIK ZA
ZIMSKJE
ŠPORTOVE

PRVA JUGOSLAVENSKA
INDUSTRIJA ŠPORTSKIH
POTREPŠTINA

M. DRUCKER
ZAGREB
ILICA 39

Najveće preduzeće športskih potrepština u državi.

„ОЗРЕН“

ШУМСКО ИНДУСТРИСКО А.Д.
СРЕДЊЕ КОД САРАЈЕВА

Има увијек на стоваришту
све врсте јеловог дрвета:
облог, резаног и тесаног у
свим димензијама.

ПИЛАНА И ЦЕНТРАЛНА КАНЦЕЛАРИЈА:
СРЕДЊЕ
ПРОДАВНИЦА НА МАЛО:
САРАЈЕВО
ВОЈВОДЕ ПУТНИКА УЛИЦА

Izdelava
potplatnega usnja
BRATA VERBIČ

tovarna usnja
TRŽIČ

ČASOVNICAR I JUVELIR
M. MITROVIĆ

TERAZIJE 22 (do Moskve)

ima: švajcarskih časovnika za ruku i džep, zlatnog nakita, kristala, srebra, pehara i plaketa.

Braći i sestrama popust
Cene vrlo solidne. Stručan rad
Tražite cene za izradu
ključa i značaka.

Franc
Globočnik

TRGOVINA
Z MEŠANIM BLAGOM

TRŽIČ

Izrađuje sve vrste
muških, ženskih i de-
čijih cipela

Ješe Anton

izrada obuće
TRŽIČ, Cerkyena ul. 11
Dravska banovina

TISKARNA
SLATNAR

družba z. o. z.

KAMNIK

Sretnu Novu godinu
želi:

Tvornica gimnasti-
čkih sprava

J. Oražem, Ribnica

Trgovina
sokolskih
potrebština

Branko Palčić

ZAGREB, Kr. Marije 6
BEOGRAD, Balkanska 22

ČESTITA

svim svojim
mušterijama
nastupajuću
novu
godinu 1940!

CVETARNA SMOKVINA

SUŠAK — Korzo

Veliki izbo svježeg i
umjetnog cvijeća i t. d.

ZA DAME

MANTLOVI

haljine i bluze

najveći izbor u spe-
cijalnoj radnji ženske
konfekcije

„TOGA“

PINKAS I KOMP. Beograd
Knez Mihailova br. 8 (ugao)

Tovarna usnja

Tone Knaflič

KAMNIK

Specijalni izdelki:

Svinjsko galanterijsko usnje

K. Globočnik

TRŽIČ (SLOVENIJA)

UTEMELJENO 1874

Tvornica

kosa, srpova, lopata, sla-
moreznih noževa i ostalih
kovinskih predmeta

Vlasnik hotel Pošta - Tržič

Jugoslovenski čelik a. d., Sarajevo

Brzovani naslov: ČELIK Sarajevo.

Telefoni: 38-01

Čekovni račun kod Poštanske Štedionice br. 2222.

38-02

Tekući račun kod Državne Hipotekarne Banke.

38-03

38-04

PREDUZEĆA:

Rudnici gvozdene rude u Ljubiji i Vareš Majdanu.

Rudnici uglja u Zenici i Brezi.

Željezare u Vareš-Majdanu i Zenici.

PROIZVODI:

Mrki ugalj,

Gvozdna ruda,

Sirovo gvožđe i svi polufabrikati iz gvožđa i čelika,

Betonsko, šipkasto, fazonovano i obručno gvožđe,

Nosači,

Valjana žica,

Grubi, srednji i fini limovi,

Željezničke, tramvajske i rudničke šinje, vezice i ploče,

Vučena žica i ekseri,

Siemens-Martinov i specijalni čelik,

Elektro-čelik i legirani čelik,

Livena trgovačka, mašinska i kanalizaciona roba,

Livene cijevi i sav pribor za vodovode,

Pumpe, vitlovi, vagoneti i sav ostali rudarski pribor.

PRODAJA:

betonskog, šipkastog, fazonovanog i obručnog gvožđa, te valjane žice preko **KOMERCIJALNIH BIROA**

Jugoslovenskih fabrika gvožđa u Zagrebu, Martićeva ulica 14, I. kat, i u Beogradu, Kralja Petra 18, I. kat.

Vučene žice i ekseri za **SRBIJU** preko **Biroa za prodaju žice i eksera** u Beogradu, Kralja Petra 18, I. kat.

Trgovačkog liva preko Kartelnog Biroa u Beogradu.

Sve ostale robe preko **Generalne direkcije Jugoslovenskog čelika a. d.** u Sarajevu, Palata Državne Hipotekarne Banke.